

Ref.nr.:

Saksnr:

Dato: 17.06.2016

Forslag om utvidelse av Gaulosen naturreservat og Ørin naturreservat, samt endring i verneform for Gaulosen landskapsvernområde og Kausmofjæra fuglefredningsområde.

1 FORSLAG

Klima- og miljødepartementet tilrår med dette utvidelsene av Gaulosen og Ørin naturreservater, samt endret verneform for allerede vernede arealer som vil inngå i utvidelsene. Tilrådingen omfatter til sammen omlag 675 dekar nytt verneareal.

Utvidelse av Gaulosen naturreservat inkluderer en sammenslåing av eksisterende Gaulosen landskapsvernområde, Gaulosen naturreservat og Leinøra naturreservat. Det foreslås å utvide det eksisterende vernet med ca. 166 dekar og å endre verneform slik at hele området blir ett naturreservat. Verneforslaget for Gaulosen omfatter 3 % offentlig grunn og 97 % privat grunn.

Utvidelse av Ørin naturreservat inkluderer en sammenslåing av eksisterende Ørin naturreservat og Kausmofjæra fuglefredningsområde. I tillegg er det foreslått å utvide vernearealet med 509 dekar nytt areal. Verneforslaget for Ørin omfatter 51 % offentlig grunn og 49 % privat grunn.

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Områdene som foreslås vernet har kvaliteter knyttet til truet, sjelden og sårbar natur, samt representerer en bestemt type natur. De skal bidra til bevaring av målene i § 33 bl.a. bokstavene a, b, c og d i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). På denne bakgrunn foreslås områdene vernet som naturreservat i medhold av naturmangfoldloven, § 34, jf. § 37 og § 62.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslaget bygger på kunnskap fra tidligere verneplanarbeid, forvaltningsmyndigheten sine erfaringer med forvaltningen av verneområdene og kunnskap som har kommet fram gjennom høringene og møter med relevante aktører.

Gaulosen naturreservat

Formålet med det foreslåtte nye Gaulosen naturreservat er å bevare et elvedeltaområde med truet og sårbar natur med stor økologisk verdi. Det er et aktivt marint delta, flomløp, og en tilnærmet urørt større elvemunning. Området har et rikt

fugleliv og er et av de viktigste tilholdssteder for vann- og våtmarksfugl i Sør-Trøndelag. Det er også et viktig hekkeområde for flere fuglearter. Fjæreamrådene inngår som del av et svært viktig bløtbunnsområde i Gaulosen. Det er også en del av verneformålet å ta vare på strandeng og strandsump, brakkvannsdelta, samt forekomster av tindved. Om naturmangfoldet i *utvidelsesområdet* Leinøra skriver Miljødirektoratet i sin tilråding:

«For utvidelsesforslaget på Leinøra er det registrert følgende naturverdier:
Dyreliv: Leinøra-området inngår i et svært viktig viltområde med mange ulike viltverdier. Leinøraområdet har flere viktige funksjoner for fugl. Området er kjent for å være et viktig tilholdssted for vannfugl det meste av året. Volumet av ender er størst i trianglet mellom Leinøra-Kuøra-Volløya i perioden fra mars til tidlig i mai, samt at betydelige mengder gjess raster og vasker seg i elvevannet i dette området under høstmånedene. Den varierte og spesielle naturen på Leinøra fungerer også som hekkeområde for stokkand, strandsnipe og en mengde spurvefugler. I vinterhalvåret har ofte sangsvane, gjess og ender tilhold, når området ikke er islagt. På grunn av mengder med tindvedbær enkelte år, kan flokker av en rekke spurvefugler som normalt trekker bort fra Trøndelag, ha tilhold her utover vinteren. 12 fuglearter som er registrert i Leinøra-området er på Norsk rødliste for arter 2010. I Leinøra naturreservat er det pr. januar 2013 loggført 101 ulike fuglearter (Artsobservasjoner.no).

I Leinøra-området finnes også en sterkt truet (EN) sommerfuglart, *Gelechia hippophaella*, som enda ikke har fått noe norsk navn. Den er funnet bare fire steder i Norge, hvorav to i Gaulosen-området i Trondheim. Dette er en møll, hvor larvene lever på tindved.

Naturtyper/vegetasjon: Følgende enheter etter DN-håndbok 13 finnes i området: brakkvannsdelta, vasskransutforming som er særlig interessant, kantkratt med tindvedutforming og gråor-heggeskog.

I utvidelsesområdet øst for det eksisterende Leinøra naturreservat finnes de sterkt truede planteartene vasskrans og småvasskrans, samt den nær truede planten dvergsivaks. Tindvedkjuke er en sterkt truet art som bare finnes på tindved. Den er i Norge kjent fra 11 lokaliteter ved Trondheimsfjorden, hvorav den ene er Leinøra, med funn både innenfor det eksisterende Leinøra naturreservat og i utvidelsesområdet østover og nordover. Leinøra-området vurderes generelt å ha stor botanisk verdi.

Tindveden i Leinøra-området: Tindved er en pionerart på grusører og konkurreres ut av andre treslag når jordsmonnet blir bedre. Leinøra naturreservat hadde gode og vitale bestander ved opprettelsen i 1983. Tindveden er nå på vei ut i det eksisterende reservatet, men det er nyetableringer flere steder i det foreslåtte utvidelsesområdet der det er nye grusområder og i Gaulosen landskapsvernområde. For å verne et dynamisk system der tindved inngår over tid bør reservatet utvides til også å innbefatte deler hvor vi har erosjon og nyopplegging av grusører.»

Ørin naturreservat

Formålet med det foreslåtte nye Ørin naturreservatet er å ta vare på et aktivt marint elvedelta av særlig betydning for biologisk mangfold og som benyttes av en rekke sjeldne, sårbare og truede arter. Området har et rikt fugleliv og er spesielt viktig som rasteplass for trekkende fugl. Flere rødlistede arter og naturtyper, blant annet strandenger som er nær truet, finnes også i området. I det eksisterende verneområdet inngår bare deler av elvedeltaet. Ved den foreslåtte utvidelsen vil naturreservatet nå inkludere hele det aktive elvedeltaet. Aktivt marint elvedelta er en rødlistet naturtype i kategori VU. I *utvidelsesforslaget* inngår vannareal og mudderfjærer. Dette er arealer av stor betydning for våtmarksfugl, herunder rødlistede arter. Elvedeltaet, inkludert utvidelsesområdet vurderes også å ha en særlig viktig verdi for trekkende svartand og kortnebbgås. Området var opprinnelig regulert til industriformål. Ved opprettelsen av Kausmofjæra naturreservat i 2003 var avgrensingen tema. Det ble i vedtaket lagt til grunn at fredningsområdet skulle utvides når endelige arealavklaringer gjennom reguleringsplan for nærliggende industriområdet forelå. Etter 2003 er det kommet til enighet om reguleringsplan og området er restaurert ved fjerning av en molo. Dette er gjort under forståelse at området skulle vernes i etterkant. Det restaurerte arealet påvirkes nå av de naturlige prosesser. Dersom området ikke vernes må det forventes en diskusjon om utbygging av deltaet i tråd med tidligere reguleringsplan.

Påvirkningsfaktorer

De mest aktuelle påvirkningsfaktorene på verneverdiene i de to foreslåtte verneområdene er forstyrrelse av fuglelivet og tiltak som kan endre naturforholdene som fremmede arter, uttak av skog/kratt, samt grusuttak og evt. regulering til industri. Deler av det foreslåtte utvidelsesområdet Leinøyra er dekket av skogsmark. Dette arealet kan i dag i stor grad avvirkes i tråd med gjeldende regelverk.

Effekter av vernet

Områdene har allerede et høyt beskyttelsesnivå, og dette vil i all hovedsak bli videreført med forslaget. I tillegg utvides verneområdene med henholdsvis 166 og 509 dekar. Verneforskriftene åpner for at mye igangværende bruk kan fortsette, enten ved at det eksplisitt er tillatt eller gjennom spesifiserte dispensasjonsbestemmelser. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha særlig negativ innvirkning på disse artene og naturtypene. Vernebestemmelsene tillater ikke at det kan gjøres vesentlige inngrep i områdene. De to områdene ligger i Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag, og har samme verneformål. Forskriftene har imidlertid ulike regulering av enkelte aktiviteter. Dette skyldes både noen naturgitte forhold og noe ulike brukerinteresser, at begge områdene i det vesentlige består av eksisterende verneområder, og at man i revisjonsprosessen har vektlagt å videreføre eksisterende bestemmelser.

Det foreslås jaktforbud fordi fastmarken i all hovedsak er strandeng som er viktig areal for fugl, særlig i trekkperiodene vår og høst. Jakt og særlig jakt med hund vurderes å kunne være svært forstyrrende på fuglelivet i området under en sårbar trekkperiode. Det må også påpekes at arealet ligger tett inntil bebyggelse, industriområder og veganlegg (E6), samt at det er mye brukt til friluftsliv. Arealet er

av den grunn lite egnet til jakt og departementet er ikke kjent med at det pågår jakt i området i dag.

I Gaulosen foreslås imidlertid at jakt på elg, hjort og rådyr skal være tillatt. Her inngår et skogområde hvor jakt kan være aktuelt, og som mest sannsynlig ikke vil føre til særlig forstyrrelse av fuglelivet.

Forslaget vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av både naturtyper og levested for truede arter, og dermed *redusere den samlede belastningen* på arter som har risiko for å dø ut. Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om *samlet belastning* være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om *miljøforsvarlige teknikker og lokalisering*, samt *miljøforringelser* betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. KLD vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. KLD anser at *kunnskapsgrunnlaget* i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt. KLD har ut fra en *føre-var-tilnærming* i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (*samlet belastning*). Det foreligger ellers etter KLDs oppfatning tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken. Det vises for øvrig til nærmere omtale av verneverdier og restriksjoner i den konkrete omtalen av områdene under.

1.3 Andre interesser

Gaulosen brukes til turisme (frakt av pilegrimer over Gaula), friluftsliv, beite og grusuttak til husbruk.

Ørin benyttes til idrettsarrangementer og friluftsliv, og det er i dag åpent for jakt på hjortevilt og hare. Det går også en kraftlinje gjennom det eksisterende verneområdet.

1.4 Planstatus

Utvidelsesområdet på Leinøra ligger i LNF-område i kommuneplanen, og storparten ligger innenfor Markagrensa. Den delen av utvidelsesområdet på Leinøra som ligger i Melhus kommune er i elva Gaula og inngår i kommunedelplan Gaula med byggeforbudssone.

De aktuelle arealene ved Ørin og Kausmofjæra er i kommuneplan for Verdal kommune vist som «båndlegging etter lov om naturvern», mens utvidelsesarealet er vist som «friluftsområde i sjø og vassdrag» i reguleringsplan for Ørin Nord (2007).

2. SAKSBEHANDLING

2.1. Bakgrunn

Bakgrunn for utvidelsesforslaget i Gaulosen var en henvendelse fra Trondheim kommune om behov for sikring, skjøtsel og utvidelse av Leinøraområdet. Leinøra og Gaulosen naturreservater og Gaulosen landskapsvernområde ble opprinnelig vernet ved kgl.res. av 23. desember 1983 nr. 2026.

Ørin naturreservat ble vernet ved kgl.res. av 7. mai 1993 som naturreservat og i 2003 ble det tilgrensende Kausmofjæra fuglefredningsområde opprettet. I forbindelse med vern av Kausmofjæra fuglefredningsområde ble det lagt til grunn at verneområdet skulle utvides når endelige arealavklaringer gjennom reguleringsplan for nærliggende industriområde forelå, jf kronprinsregentens resolusjon av 19. desember 2003. Ny reguleringsplan er nå utarbeidet og verneforslaget er tilpasset denne planen.

Den foreslåtte sammenslåingen av eksisterende verneområder vil gi likelydende bestemmelser og en helhetlig forvaltning av hele området. De eksisterende verneområdene Ørin, Gaulosen og Kausmofjæra er allerede utpekt som Ramsarområder, altså at de står på den internasjonale Ramsarkonvensjonens liste over viktige våtmarker.

2.2 Saksgang

Gjennom verneprosessen er det foreslått å slå sammen Ørin naturreservat og Kausmofjæra fuglefredningsområde til *Ørin naturreservat*, samt Leinøra og Gaulosen naturreservater og Gaulosen landskapsvernområde til *Gaulosen naturreservat*.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har gjennomført verneplanprosess for utvidelse av Ørin naturreservat. Verneplanen ble sendt på høring til alle berørte høringsparter 29.1.2014. Fylkesmannen oversendte sin tilrådning om vern til Miljødirektoratet 26.9.2014.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har gjennomført verneplanprosessen for et utvidet Gaulosen naturreservat. Forslaget til verneplan ble sendt på høring til alle berørte høringsparter 4.4.2014. Fylkesmannen oversendte sin tilrådning om vern av området til Miljødirektoratet 31.7.2014.

Miljødirektoratet oversendte sin tilrådning for områdene til Klima- og miljødepartementet 13.7.2015.

Verneforslaget er forelagt alle berørte departementer, og merknader fra andre departementer er innarbeidet i foreliggende forslag. Klima- og miljødepartementet viser til at saksbehandlingen er i samsvar med saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven og med utredningsinstruksen.

Klima- og miljødepartementet har også til behandling forslag om oppretting av Gaulosen marine verneområde. Dette vil grense til, men ikke geografisk overlappe

nye Gaulosen naturreservat. I tillegg til å dekke ulike deler av Gaulosen, har forslagene også ulike vernekategorier og noe ulikt verneformål.

3. OPPHEVING AV TIDLIGERE VERNEDE OMRÅDER

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av de nye verneforslagene:

1. Forskrift 23.12.1983 nr. 2026. Forskrift om fredning for Leinøra og Gaulosen naturreservater og Gaulosen landskapsvernområde, Trondheim og Melhus kommune, Sør-Trøndelag.
2. Forskrift 19.12.2003 nr. 1713 om Kausmofjæra fuglefredningsområde, Verdal kommune, Nord-Trøndelag.
3. Forskrift 7.5.1993 nr. 408. Forskrift om vern av Ørin naturreservat, Verdal kommune, Nord-Trøndelag

4. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Kostnader til forvaltning, skjøtsel og oppsyn dekkes over kapittel 1420 postene 01, 21 og 31. Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for områdene. Eventuelle utgifter til erstatning dekkes over kapittel 1420 post 32.

5. MERKNADER TIL FORSLAGENE

I tillegg til alle berørte grunneiere, berørte kommuner og fylkeskommuner, er verneforslagene sendt på høring til:

Allskog BA, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Artsdatabanken, AVINOR, Bergvesenet, Biologisk institutt universitetet i Bergen, Den Norske Turistforening, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Fiskarlaget Midt-Norge, Fiskeri- og Havbruksnæringens landsforening, Fiskeridirektoratet Region Trøndelag, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Forum for natur og friluftsliv, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Havforskningsinstituttet, Høgskolen i Nord-Trøndelag, Innherred Samkommune, Jernbaneverket, KGL Norsk Båtforbund, Kjemisk Forbund, Kommunenenes sentralforbund, Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, Luftfartstilsynet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kommunenenes sentralforbund Sør-Trøndelag, Kommunenenes sentralforbund Nord-Trøndelag, Kværner Verdal AS, Kystverket Midt-Norge, Landbruks- og matdepartementet, LO, Luftfartstilsynet, Mattilsynet, Miljødirektoratet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Naturvernforbundet i Verdal, NHO, NHO Reiseliv, NHO Trøndelag, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Nord-Trøndelag bonde og småbrukarlag, Nord-Trøndelag bondelag, Nord-Trøndelag idrettskrets, Nord-Trøndelag politidistrikt, Nord-Trøndelag Reinsamelag, Nord-Trøndelag turistforening, Norges Bondelag, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund - Nord-Trøndelag, Norges Jeger- og Fiskerforbund - Sør-Trøndelag, Norges Fiskarlag, Norges Fjellstyresamband, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges handicapforbund,

Norges idrettsforbund, Norges kystfiskarlag, Norges Luftfartsforbund, Norges Luftsportforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norske Reindriftsamers landsforbund, Norsk Biologforening, Norsk Bergindustri, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Biologforening, Norsk Fiskerihøgskole, Norsk Industri, Norsk institutt for naturforskning, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk institutt for vannforskning, Norsk organisasjon for Terrenghøgskole, Norsk orientering, Norsk Orkideforening, Norsk ornitologisk Forening, Norsk Ornitologisk Forening, avd. Sør-Trøndelag og avd. Nord-Trøndelag, Norske Samers Riksforbund, Norskog, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NSB hovedadministrasjonen, NTNU - fakultet for naturvitenskap og teknologi, NTNU - Ringve botaniske have, NTNU - Vitenskapsmuseet, Norske Samers Riksforbund, NVE Region Midt-Norge, Oljedirektoratet, Olje- og energidepartementet, Oljeindustriens landsforening, Reindriftsforvaltningen i Alta, Riksantikvaren, SABIMA, Samenes landsforbund, Sametinget, Sametingets rådgiver for samiske stedsnavn, Sametingets språkavdeling, Sjøfartsdirektoratet, Statens Kartverk, Statens kartverk Trondheim, Statens landbruksforvaltning, Statens namnekonsulentar for Midt-Norge, Statens naturoppsyn, Statens vegvesen Region midt, Statkraft SF, Statnett SF, Statsbygg, Statskog SF, Stedsnavntjenesten for Midt-Norge, Sør-Trøndelag bonde- og småbrukarlag, Sør-Trøndelag Bondelag, Sør-Trøndelag Orienteringskrets, Sør-Trøndelag Røde Kors, Sør-Trøndelag Skogselskap, Sør-Trøndelag Jordskifterett, Syklistenes landsforening, Telenor telecom solutions, Trondheim Energiverk AS, Trondhjems Turistforening, TrønderEnergi AS, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Oslo - Biologisk institutt, Universitetet i Tromsø, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, Verdal Friidrettsklubb, Verdal kommune, Verdal orienteringsklubb, WWF-Norge, WWF-Midt-Norge, 138 Luftving.

Generelle merknader

Eventuell drift av framtidige funn av forekomster av mineralske ressurser

Regjeringen er opptatt av å legge til rette for fremtidig vekst i mineralnæringen. Naturområdene som forslås vernet, kan inneholde mineralforekomster som kan gi grunnlag for fremtidig verdiskaping og næringsutvikling. Vern av de foreslåtte naturområdene utelukker ikke muligheten for eventuell utnyttelse av funn av betydelige mineralressurser dersom slik virksomhet kan skje på en miljømessig forsvarlig måte.

Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det fins viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder: 'Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.'

Områdene vernet omfatter, er relativt små, noe som innebærer at avstanden mellom vernegrense og en eventuell påvist drivverdig mineralressurs kan være forholdsvis

liten. Dette øker de tekniske mulighetene for at eventuell utdrift av mineralforekomster som pr. i dag ikke er kjent, kan foretas uten at tiltaket har vesentlig negativ virkning på naturkvalitetene i verneområdet. Dette kan for eksempel gjøres ved underjordisk drift med uttakssted utenfor verneområdet. Det kan likevel ikke utelukkes at det kan være aktuelt å benytte dagdrift i verneområdet for å utvinne mineraler med et betydelig verdiskapingspotensial. Dersom underjordisk drift med uttakssted utenfor verneområdet ikke er mulig, vil eventuell utvinning av mineralforekomster ved dagdrift måtte vurderes etter § 48 i **naturmangfoldloven**. Når tiltaket behandles etter denne generelle dispensasjonsbestemmelsen vil hensynet til vesentlige samfunnsinteresser bli vurdert og avveid opp mot verneinteressene.

Forholdet til matloven

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv (matloven), vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal kunne iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

5.1 Gaulosen

Av de som har avgitt uttalelse til Gaulosen naturreservat, har Direktoratet for mineralforvaltning, Sametinget, Luftfartstilsynet, Statens vegvesen og Sør-Trøndelag fylkeskommune ingen merknader til verneforslaget.

En grunneier som driver næringsvirksomhet i form av frakt av pilegrimer over Gaula, ønsker å få fortsette med dette, samt mulighet for å bygge naust for oppbevaring og lagring a utstyr. En annen grunneier mener at dagens vernegrense er tilstrekkelig for å ivareta verdiene og at det er viktigere å bruke ressurser på friluftsliv og skjøtsel av tindveden i området. Begge grunneierne ønsker å fortsette med å kunne ta ut grus til husbruk.

NTNU Vitenskapsmuseet støtter den foreslåtte revisjonen, som vil medføre en mer samlet forvaltning av denne elvemunningen, og dermed også en bedre sikring av de naturlige prosessene i munningen av ett av landets største varig verna vassdrag. De hadde imidlertid gjerne sett at mer av kantskogen langs nedre del av Gaula hadde blitt innlemmet i revisjonen. De viser til at Gaulosen representerer ett av de ytterst få relativt intakte større elvemunningene i Sør-Norge, der de naturlige landskapsprosessene får foregå uten større påvirkning fra tekniske landskapsinngrep verken i elva eller i fjordmunningen utenfor.

Statens landbruksforvaltning bemerker at utsetting av saltstein ikke er tatt med som et generelt unntak fra vernebestemmelsene, samt mulighet for tillatelse for å sette opp gjerder.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag viser til at vernebestemmelsene ikke er til hinder for uttak av grus og sand til husbruk i samsvar med forvaltningsplan. Frakt av pilegrimer anses som en positiv aktivitet med kulturhistorisk interesse som bør få fortsette som

før. Fylkesmannen anbefaler også at grunneiere skal kunne sette ut båter i området. Skjøtsel av arealer for å fremme tindved er imidlertid komplisert, og har usikkert utfall. I forvaltningsplan for verneområdene i Gaulosen for 2009 ble det derfor bestemt at det ikke skulle drives skjøtsel for å fremme tindved. Den nye verneplanen legger heller til rette for at verneområdet skal gi rom for alle utviklingsstadier av tindved i et dynamisk deltaområde.

Ettersom beiting er tillatt i området, anser Fylkesmannen det som rimelig at det kan gis tillatelse til gjerding og utsetting av saltstein. Av hensyn til verneverdiene er det viktig å styre lokaliseringen av disse, og det tilrås derfor at dette blir søknadspliktig tiltak i § 7. Angående NTNU Vitenskapsmuseets merknad om at mer av kantskogen langs nedre del av Gaula burde blitt innlemmet i revisjonen, har Fylkesmannen i denne verneprosessen kun hjemmel til å utvide verneområdet i Leinøraområdet, men vil ta med uttalelsen i andre prosesser for området.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Direktoratet er enig i at det skal kunne gis tillatelse til bygging av naust for oppbevaring av utstyr for å frakte pilegrimer, men ønsker en tydeligere ordlyd i forskriften for å minske usikkerhet om type bygg som kan settes opp. Miljødirektoratet tilrår vern av Gaulosen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har foretatt enkelte endringer i forskriften, først og fremst av teknisk karakter. I § 7 har departementet inntatt bestemmelse om nødvendig motorferdsel for tiltak nevnt i § 4 g, h i og § 7 c, d, e, j og k. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet og anbefaler vern i samsvar med vedlagte forskrift og kart.

5.2 Ørin

Av de som har avgitt uttalelse til Ørin naturreservat, har Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Sametinget, Statens landbruksforvaltning, Jernbaneverket, Nord-Trøndelag Fylkeskommune og Kystverket Midt-Norge ingen merknader til verneforslaget.

Verdal kommune ønsker at forslaget ikke innskrenker muligheten for allmenhetens bruk av områdene. Deler av området benyttes i dag til idrettsarrangementer og klubbtrening, noe som påpekes av Nord-Trøndelag idrettskrets, Verdal friidrettsklubb og Verdal orienteringsklubb. Disse er ikke enige i de foreslåtte ferdselsrestriksjonene.

Statens vegvesen viser til at de er i gang med reguleringsarbeidet på strekningen E6 Kjæran - Fleskhus. Dagens E6 skal bygges ut fra to-felts til tre-felts med midtrekkverk. Videre sier Statens vegvesen at konseptvalgutredning (KVU) tar for seg utviklingen av fremtidig E6, men at den ligger 20-30 år frem i tid. En fremtidig ny trase for E6 (ytterligere utvidelse) kan komme i konflikt med dagens vernegrense.

NTNU-Vitenskapsmuseet og Norsk Ornitologisk Forening Avd. Nord-Trøndelag er positiv til forslaget om sammenslåing og utvidelse av verneområdene og at endringsforslaget bidrar til å sikre store biologiske verdier.

Norges jeger og fiskerforbund (NJFF) ønsker ikke at det innføres et generelt jaktforbud på samtlige arter i det foreslåtte naturreservatet. De viser til at det er arter i området som kan høstes i perioder når naturreservatet ikke er særlig viktig for rasteplass for trekkende fugler. Dette gjelder også arter som kan påvirke naturmangfoldet negativt og som det kan være ønskelig å regulere ut fra verneformålet.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag viser til at endringsforslaget i all hovedsak ikke vil medføre endringer i dagens bruk av Ørin. Fylkesmannen påpeker at det fortsatt vil være fri ferdsel i naturreservatet. Fylkesmannen er enig i at forslaget i verneforskriften om forbud mot idrettsarrangement og andre arrangement medfører en utilsiktet innskrenking av dagens bruk. De viktigste verneverdiene befinner seg ikke i områdene der det vil være aktuelt å holde slike arrangementer. Fylkesmannen foreslår at nevnte aktiviteter kan reguleres via forvaltningsplanen.

Fylkesmannen viser til at jakt i naturreservatet vil gi for store forstyrrelser på annet fugleliv til at det kan tillattes. Det er tilrettelagt for jakt på gås andre steder i regionen der forstyrrelsene er vesentlig mindre. Jakt på dyr i Ørin naturreservat er svært begrenset. Forvaltningsmyndigheten kan etter § 9 i foreslåtte verneforskrift iverksette tiltak for å regulere arter som ikke er ønskelige i naturreservatet.

Fylkesmannen og Statens vegvesen har vært i dialog for å avklare oppgraderingen av dagens E6 forbi reservatet. Fylkesmannen presenterte to alternativer:

1. Statens vegvesen opprettholder forslaget om en trase som innebærer grensejustering.
2. Statens vegvesen utarbeider et alternativt forslag på fremtidig E6 trase som ikke kommer i konflikt med grensen for Ørin naturreservat.

I brev datert 12. mars 2013 signaliserte Statens vegvesen at det er aktuelt å bygge på østsiden av E6, slik at utvidelsen av E6 blir liggende utenfor naturreservatet. Konseptvalgutredningen som tar for seg utviklingen av fremtidig E6, ligger minst 20 - 30 år frem i tid. Den inneholder ikke detaljer, og hvis fremtidig utvidelse av E6 kommer i konflikt med dagens vernegrenser må dette vurderes når, og hvis det blir aktuelt. Spørsmålet om ny parsell for E6 bør behandles etter naturmangfoldloven § 48, jf verneforskriften § 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser dersom en helhetlig saksbehandling knyttet til utvidelse av fremtidig E6 ender opp med at ny parsell vil berøre naturreservatet.

Miljødirektoratet slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet. Direktoratet er videre enig i fylkesmannen sin vurdering av at dagens ferdsel i liten grad er i konflikt med verneverdiene, ettersom aktivitetene i stor grad er kanalisert til et område som gir lite forstyrrelser for fuglelivet. Miljødirektoratet ønsker imidlertid ikke at det gis bestemmelser gjennom forvaltningsplanen om hvilke arrangementer som er tillatt i verneområdet. Miljødirektoratet mener at det i en sone sørøst i naturreservatet kan åpnes for idrettsarrangementer og andre større arrangementer uten nærmere søknad og foreslår at arealet blir innarbeidet i endelig vernekart som forvaltningssone. Miljødirektoratet tilrår vern av Ørin som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at verneområdet berøres av en kraftlinje og at verneforskriften åpner for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, master, traverser m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i tråd med konsesjon etter energiloven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av bestemmelsene på dette punkt. Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 3-4.

Oppgradering og/eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt er tillatt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i strid med verneformålet. Bestemmelsen omfatter tilfeller hvor det oppføres andre typer master, ved oppsetting av større master eller opphanging av nye liner m.v. som endrer anleggets egenskaper i forhold til hva det er gitt konsesjon til å etablere, og når endringen ikke innebærer en vesentlig fysisk endring i forhold til formålet med vernet. Eksempel på tiltak kan være endring av driftsspenning eller linetykkelse. Oppgraderinger som innebærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke kommer i konflikt med verneverdiene.

Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under ovennevnte, skal behandles etter søknad. Med dette siktes til tilfeller hvor oppgraderingen eller fornyelsen kan innebære en vesentlig fysisk endring i strid med verneformålet. Vurderingen av om oppgraderingen eller fornyelsen innebærer en vesentlig fysisk endring i forhold til formålet med vernet, vil være en konkret vurdering av tiltakets samfunnsmessige betydning satt opp mot hensynet til verneformålet i det enkelte tilfelle. Det antas at slike dispensasjoner under normale omstendigheter vil kunne gis. Hensikten med konkret søknad er også å etablere en kontakt i forkant mellom tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten for verneområdet med sikte på å drøfte avbøtende tiltak slik at mulige negative konsekvenser for verneformålet som følge av anlegget i størst mulig grad reduseres og dermed synliggjøres allerede i søknaden. Hensikten er ikke å diskutere nedleggelse eller dramatiske omlegginger av det eksisterende anlegget, men derimot en mest mulig skånsom utforming og mindre justeringer av anlegget. Opprettholdelse av luftledning i det samme området skal normalt aksepteres. Ved vurderingen skal det legges vekt på tiltakshaverens plikter etter energiloven til å sørge for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, herunder sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet. Ved vurderingen skal det også legges vekt på plikten til ved planlegging, utførelse og drift av elektriske anlegg å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren. På bakgrunn av dette mener Klima- og miljødepartementet at vernet er forenelig med energiforsyningen som berører områdene.

Nødvendig skogrydding i kraftlinjetraseer ansees som en del av ordinært vedlikehold av kraftledninger, som kan skje uten søknad. Dette omfatter også nødvendig sikringshogst av enkelttrær langs kraftlinjetraseen. Der hvor grenser for

verneområder ligger nær eksisterende kraftlinjer forutsettes det at verneområdet ikke er til hinder for drift og vedlikehold av kraftlinjene.

Klima- og miljødepartementet har foretatt enkelte endringer i forskriften, først og fremst av teknisk karakter. Departementet er enig med direktoratet i at det ikke bør overlates til forvaltningsmyndigheten å fastsette bestemmelser om hvilke idrettsarrangementer som kan tillates i Ørin. Forslaget om å avgrense et område kartet som viser hvor dette kan tillates anses som mer hensiktsmessig. Departementet legger ut fra opplysningene i saken til grunn at dette ivaretar behovene til Verdal friidrettsklubb og Verdal orienteringsklubb.

Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet og anbefaler vern av Ørin naturreservat i samsvar med vedlagte forskrift og kart.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r:

Forskrifter om vern av to naturreservater Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1 – 2).